

Θέλουν Πινδάρων ἐμπνευσιν κ' Ἄισχύλων κελαδήματα
 τέτοιοι τοῦ γένους Προμηθεΐς καὶ τῆς ἰδέας θύματα.
 Ἐπρεπε μόνον ν' ἀνυμνοῦν ἐκείνων οἱ παιᾶνες
 ἀγῶνας πνεύματος μακροῦς,
 ποῦ μεγαλόνουν τοὺς μικροῦς,
 κ' ἐμπρὸς εἰς τοὺς Κορῦθαντας ὀρθόνονται Τιτάνες.

**Ἀπὸ τὴν Σάμιον ἐπιστολὴ
 τοῦ πατριώτου τοῦ Φασουλῆ**

Ἐν τῆς Σάμιον. — Περικλέτο, σύντροφέ μου ποθητέ,
 ἴστω ξαφνικὸ μέγαλο δὲν τὸ πρόσμενα ποτέ.

Ἐὸ μέσα' στὰς Ἀθήνας
 μὲ τοὺς ἄλλους τοὺς κηφῆνας
 τριγυρῆς σὰν χασομέρης.

Κι' ἐγὼ τρέχω' στὸ νησί,
 ὅπου βγάξει, καθὼς ξέρεαι,
 τὸ περίφημο κρασί.

Χθὲς ἀνόουσε μυροδόλο,
 τώρα βλέπει, μπεχλιδάνη,
 τοῦ Χαμίτ Σουλτάνου Στόλο
 ὁτὸ μέγαλο του λιμάνι.

Τώρα θρηνοί, κοπετοί,
 τώρα πλάκωσαν στρατοὶ
 κ' ἀγριόσκυλοι τῆς Πύλης,
 τῆς ἀγαπητῆς μας φίλης.

Τώρα θρηνῆσε ξανά
 τοὺς Σαμίους γὰν κ' ἔμένα...
 τώρα πῆσαν τὰ βουνά
 πλάσματα δυστυχισμένα.

Ἦλθαν τῆς Πύλης πλοῖα
 καὶ στόλοι τραντακτοί,
 ἐρήμωσις τελεία
 καὶ συμφορὰ φρικτῆ.

Ξυπνοὺν τὴν μαύρην γῆν
 οἱ βρόντοι στρατοπέδων,
 κ' ἔδω κ' ἔκει φυγὴν
 κυτῶ γυναικοκαίθων.

Βλέπω καὶ τὸν Σοφοῦλη, τὸν καὶ Πρωτοπουργό,
 νὰ φθάνη μὲ κακί μέσα' στὴν Ἀμοργό,
 ἀλλὰ κ' ὁ Χατζηδάκης μὲ τὸν Ὀρολογᾶ
 φεύγουν ἐν μέσῳ θρήνων,
 γιὰτὶ κ' αὐτοὺς κ' ἔκεινον
 στρατὸς τοὺς κυνηγᾶ.

Κι' ἐγὼ, παιδί τῆς νίκης,
 κυτῶσι μετὰ φρίκης
 ἐν μέσῳ τῶν πολέμων,
 σὺ μ' ὄργην μεγάλην
 ἐνέσκηψε καὶ πάλιν
 κακὸς ἄλεθρου δαίμων.

Φεύγουν αὐτοὶ κ' ἔκεινοι,
 κανένας δὲν θὰ μείνῃ
 ὁτὸ δόλοιο τὸ νησί.

Καὶ τώρα, παραπίπα,
 ὀλόλυξε καὶ κτύπα
 τὸ στήθος τὸ δασύ.

Ρωμηοὶ δυστυχισμένοι,
 ἄλλο δὲν ἀπομένει
 ὁτὸν τόσο μας τὸν πόνο
 παρὰ νὰ κλαίμε μόνο.

Καὶ νὰ παρακαλῆτε,
 καλοὶ μου συμπολιταί,
 μέσα' στὴν τόση θλίψι
 κ' αὐτὸ νὰ μὴ μάς λείψῃ.

Ἄς κλαίμε γὰν γενναίως
 κ' ἄς ἀντῆχῃς νείος
 τοῦ γένους κοπετό.

Βλέπω καὶ τὸν Κοπάση,
 τὸ παστρικό κουμάσι,
 νὰ τὸν φρουρᾶ στρατὸς.

Παρὰ τὸν νόμον, Περικλή, τῆς Πύλης τὸ ξεφτέρι
 δὲν ἤθελα τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν νὰ φέρῃ,
 γιὰτὶ δὲν ξέρεαι τί θυμὸ καὶ τί γενναί τῆξι...
 κ' οἱ Σάμιοι τοῦ φώναξαν: δὲν θὰ τὴν φέρῃς; ὀχι.
 Δὲν θὰ τὴν φέρῃς;... νὰ λοιπόν, καὶ πῆσανε τὸν φίλο,
 καὶ πᾶτ καὶ κροῦτ τοῦ λῦσανε τὸν ἀραλὸ' στὸ ξύλο.

Κι' ὁ Ξυλισμένος Ἠγεμὼν
 δαιμονοσθεὶς ἀπὸ θυμὸν
 στέλλει γραφατῆ' στὴν Πόλι.

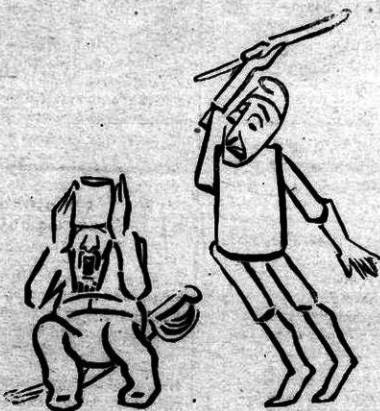
Κι' ἀπὸ τὸν Παποᾶχ ζητεῖ
 ὁτὴν Σάμο' γρήγορα στρατοὶ
 ν' ἀποσταλοῦν καὶ στόλοι.

Κι' ὁ Σουλτάνος, ποῦ θὰ μείνῃ σύμμαχος μας' στὸν αἰῶνα,
 ὅταν εἶδε, Περικλέτο, πὼς γι' αὐτὸν τὸν Ἠγεμῶνα,
 τὸν ἀγαπητὸν εἰς ἑλούς,
 μένει μόνον τὸ μπερντάχι,
 ἔστειλε' στὴν Σάμο στόλους
 καὶ ρεντιφῆδες ἐν τάχει.

Στέλλει τὸν Ρεούφ Πασσᾶ,
 περιπόθητον φασᾶ,
 δίχως πάθος κ' ἐν εἰρήνῃ
 τὰ τῆς Σάμου ν' ἀνακρίνῃ.

Κι' ὁ Ρεούφ, βρὲ Περικλέτο, τηρητῆς τῶν προνομίων,
 ἄρον ἄρον κατεδᾶζει τὴν σημαίαν τῶν Σαμίων,
 καὶ βοᾶν: εἰρήνη πᾶσι,
 μισοφύγαρο σηλῶνει,
 καὶ μαζὶ μὲ τὸν Κοπάση
 τὴν ἀρίδια του ξαπλῶνει.

Ἐν ὄνοματι τοῦ νόμου
 τρεῖς ἀλλοίμονο κ' ἄλλοι
 ὁτὸποιοι βγάλην τοιμουδᾶ.

**Ὁ Φασουλῆς ὀμᾶ κατὰ Κροπίση
μὰ προῦσαιν' στό ξύλο νά τόν σπάση.**

Καί καταμεσῆς τοῦ δρόμου
μπᾶν καί μποῦν ποροβολῆι
μαυρομέννας καί παιδιᾶ.

Ἔχει θρησῶδες μένος
ὁ γλυκῆς ἀπειταλμένος
τοῦ Σουλτάνου τοῦ Γαζῆ.

Τόν δουλεύουν τόσαι δουλοί,
καί γυρεύει τόν Σπορολή
γὰ νά πρῶν καφεῖ μαζί.

Καί μειλῆος καθ' ἕλα
μὲ στρατοῦς καί πυροβόλα
πρὸς ἀνάρκταν σπαγγῆ.

Θέλει καί' σὺν Χατζῆδᾶ κη
νά προσφέρει καφεδάκι,
μὰ καί' σὺν Ὀρολογᾶ.

Πλὴν αὐτοί γὰρ ν' ἀποφύγουν
τοῦ Ρεοφ φιλοφρονήσεως
καί καφεδάων συγγιήσεως.

Τόστριφον δεκαίως, ἦγουν
μὲ πλεοῦμενο γοργῶ
'πῆγαν' στήν' Ἀμοργῶ.

Πήφτουν τὰ βέλια σὸν βροχῆ κι' ἢ μπόμπας σὸν χαλάζι,
κι' ὁ κόσμος ἀλαλάζει.

Ἐπὺν νοῦ μου τέτοιο' ξαφνικῶ
δὲν τῶνα, προοριλῆ, ²³
νὰ ἐλέσω Στόλο Τουρκικῶ
νὰ βομβαρδοβελῆ.

Τὰ πάντα βομβαρδίζονται τῆς χώρας τῆς Σαρίας
κι' ἄρατος ἀνθοορίας,
καί τρέχει τὸ Σαμῆτικὸ μὲς' ἀπὸ τὰ βαρέλια,
καί τῆς Τουρκιάς οἱ Ναύαρχοι λιγόνονται' στὰ γέλοια.

Κι' ὁ Ναύαρχος ὁ Τουρκιάς, δρῆ' Περικλῆ σκαομένη,
ἐκεῖνος ὁ Καλῆλ, Καλῆς, δὲν ξέρω πῶς τὸν λένε,
μὲς' στοῦ φρικτοῦ βομβαρδισμοῦ μού φάναξε τὸν κτόπο:
τῆς ἀνομι, γιατί δὲν στέλλετε μονῆκα γὰρ τὸν τύπο
κανὴν' ἀπὸ τὸν Στόλο σας ἀντιτορπιλικῶ
νὰ σῶση τῶρα μερικῶς ἀπὸ τὸ ξαφνικῶ;

Τότε λοιπὸν ἢ μάννα σας τί κοίναγε, κουτέβια;
καί τότε τί τὰ θέλατε, μού λείε, τὰ καρδέβια;
Κι' ἀπὸ πολέμου κίνετα μονῆκα μὲ τὴν γλώσσα,
τοῦλάχιστον γὰρ πρόσωγας σκαρῶσατε καμπόσα,
γιατί θὰ καταλάβετε καί τῶρα μετ' ἄλλων
πῶς θὰ γενῆ τὸ κρέτος σας τὸ κρέτος σὸν προσφύγων.

Ἔτσι μού' μίλησε κι' αὐτὸς καί Τουρκιάδες ἄλλοι,
ποῦ δέβασμα χρειάζετα τὸ κλοῦβο των κεφάλι.
Μὰ τότε τοὺς ἀνάρκτα κι' ἔγω τὴν Ναυκρατοῦσα
κι' ἔγραφα πάλι τὴν Τουρκιά' στήν' κάθε μου πατοῦσα.

Γιὰ φαντάσου... Τούρκων Στόλος και νὰ βομβαρδοβολῆ...
 ἄχ! ἂν εἶχαμε τὰ σκάουτ τοῦ Φουρνιέ, θρὲ κουρελιῆ,
 θὰ τὰ στέλλαμε θεδαίως γυναικίπαιδα νὰ φέρουν,
 ὅμοσι οἱ Ρωμηοὶ καθόλου τὸ συμφέρον των δὲν ξέρουν.

Πῖνω, Περικλιῆ, κι' ἐγὼ τὸ κρασί, τὸν ἄνθοσμία,
 καὶ φωνάζω ὅτ' ὄν Ρεοῦφ. γιεῖ σου, τζ' ἄνοσμου, τόκα μία.
 Μὴ χαρὰ θὰ πάνε τώρα τὰ προνόμια τῆς Σάμου
 μὲ τοὺς Τούρκους τὰ χρυσὰ μου,
 και μὲ σένα τὸν Πασσά μου.

Πῖνω κι' ἐγὼ Σαμῳώτικο μὲ κάθε τσελεπή
 και γίνομαι στοσιπὶ,
 και δὸς του φάλλου ὅτ' ὄν Χαμίτ και ὅτ' ὄν Ρεοῦφ ἐγκώμια,
 ποὺ λένε πὼς θὰ σεασθεὺν τῆς νῆσου τὰ προνόμια.

**Ἀδινὰ Ἀδινῶν
 εἰς Ἀθηνῶν.**

Αγαπητέ μου Φασουλῆ, μραλὸν τρελλὸ κι' ἀλλοχώτικο,
 πὼς σὲ ζηλεύω σήμερα ποὺ πίνεις τὸ Σαμῳώτικο.
 Τι διάβολο νὰ κάνωμε; μοῦ λένε κεχρηγνότες
 συμπατριῶται μας πολλοί.
 κι' ἐγὼ τοὺς λέω, Φασούλη:
 στὴν Πύλη ξαναστείλειτε και ὅτ' ὄν Δυνάμεις νόταις.

Ὅσο ἔμορφετε πρὸ πολλοῖς νὰ στείλετε και τώρα,
 κι' ἔμπρὸς παιδιὰ, μὲ τὸν ζουρνά και μὲ τὴν κλαπαδόρα,
 κι' ἀπὸ τὴν Σάμο πρόσφυγας καμπόσους νὰ δεχθῆτε
 κι' ἐπάνω ὅτ' ὄν προστατίδας νὰ ξαναστρηχθῆτε.

Τάδε λέγου' ὅτ' ὄν Σουλτάνο και προστατίδες Δυνάμεις:
 εἰς ἔλευθερος τὴν Σάμον εἶτε θέλεις νὰ τὴν κάμψω,
 και τὴν τάξιν νὰ τηρήσῃς και νὰ τὴν ἐπαναφέρῃς
 μὲ τοὺς τρόπους, ὅπου ξέρεις.

Μποῦμ! βομβάρδιζε, πυρπολεῖ,
 σφάζει, κόβει, πυροβόλει,
 κι' εἰς ἔλευθερος ἀκόμα και τὰ βρέφη νὰ σπαράξῃς,
 τὰ προνόμια τῆς νῆσου μοναχὰ νὰ μὴν πειράξῃς.

Μὲ στρατοὺς και στόλους κτύπα
 και κρασοῦ θαρίλια τρύπα,
 και τὸν ἄνθοσμίαν χύνει
 και σὰν Βάχχος πίνει πίνει,
 κι' αἷμ' ἔς τρέχη και κρασί
 μὲς ὅτ' ὄν Σάμου τὸ νησί.

Ἔλα πάλι μὲ σφαγὰς και μὲ φόνους νὰ τρυφήσῃς
 και ρουθοῖνι μὴν ἀφήσῃς,
 κι' ἔς δειχθῆς και ὅτ' ὄν Σαμῳίους ἢ μεγάλη δύναμεις σου,
 μοναχὰ νὰ μὴν πειράξῃς τὰ προνόμια τῆς νῆσου.

Ἐνα μακελλεῖς, Σουλτάνε,
 και τὴν Σάμο τώρα κάνε,
 και τὸ μεσοφίγαρρό σου νὰ τὸ βλέπουν μετὰ τρόμου,
 σύμβολον δικαιοσύνης, τάξῃς, εἰρήνης, νόμου,
 μὲ τοὺς κύκλους τῆς Εὐρώπης μοναχὰ νὰ μὴν παράξῃς,
 και τὰς πρώτας προνομίας τοῦ νησοῦ νὰ μὴν πειράξῃς.

Τέτοια λένε κι' οἱ Τζ' ὄν - Μποῦλλ κι' οἱ συμπέθεροι κι' οἱ Γάλλοι,
 ποῦναι φίλοι, συγγενεῖς, και προστάται μας μεγάλοι.
 Ἄλλὰ δὲν μοῦ λές ἀλήθεια, ξυλοπρόσωπο γελοῖο,
 γιατί γράφεις πὼς ὅτ' ὄν Σάμο δὲν ἔστειλαμ' ἕνα πλοῖο;
 Ἐστειλαμε τὴν Σφακτηρία δυνατὴ κι' ἀρματομένη
 πρόσφυγας ν' ἀνακαλύψῃ κι' ἀπ' ἀλλόγα νὰ πηγαίνῃ,
 νὰ μὴν τύχη και τὴν ἴδων και τῆς ρίζουν καμμὰ μπάλα
 και μὰς ἔδρουν συμφοραῖς και τρεχάματα μεγάλα.

Πλὴν ἐγὼ, θρὲ Φασουλῆ,
 δίνω μία συμβουλή,
 και νὰ στείλωμε, φωνάζω, και τὴν Δόξα και τὴν Νίκη
 νὰ ρωτῶ κι' αὐτὸ κι' ἔκαστο τὸ παράδοικο κακί:
 μήπως ἔτυχε νὰ ἔδρ' ὄν τὰ πελάγη πουθενά
 καὶ πρόσφυγας Σαμῳίους, ὅπου ἦσαν τὰ βουαῖ;

**Ἐπιστολὴ δευτέρα
 κάπως σοβαροτέρα.**

Σ ἄ μ ο ς - Κι' ἐγὼ, θρὲ, Περικλιῆ, γι' αὐτὰ τὰ γεγονότα
 φρονῶ πὼς πρέπει νὰ σταλῆ και μία νέα νότα.
 Μία διαμαρτυρία μὲ δύναμει γραμμένη
 ἀξίζει δὲ θωρακιστὰ, Ρωμηοὶ συφορασμένοι.

Ἐοὺ τῶν νέων Ἀθηνῶν μετὰς τὰ πεζοδρόμια
 περὶ μεταρρομύσεις λαλῶν Ἰπουργικῆς,
 κι' ὁ Παποῦχ θὰ σεασθῆ τῆς Σάμου τὰ προνόμια
 διὰ τῆς καταργήσεως τῆς χωροφυλακῆς.

Νέαις συμφοραῖς μεγάλαις...
 ὁ Καλλὴ μὲ γίλας μπάλας
 ἔτρησε θαρίλαις κι' ἄλλαις.
 Κι' ἄνθοσμίαις τεχειλιζέι,
 κι' ὁ Ρεοῦφ Πασσῆς τρικλιζέι,
 μὰ κι' ἐγὼ γὰρ τὸν Σουλτάνο πῖνω μὲ χρυσὰ ποτήρια,
 ποὺ προθύμως πάντα κάνει τὰ δικά μας τὰ χατήρια.

Εἰς τῆς Σάμου τὸ Βαθὶ, τῶν ἰσπεφάνων θρέμια,
 φιθυρίζω μοναχός: μὲρὸς βαθὶ και πῖσω ῥέμμα,
 και τῆς γῆς τῆς ἐλευθερίας φάλλου τὰ προνόμια,
 ποὺ κι' αὐτὰ σὰν τῶν Σαμῳίων τὰ θαρρὰ παρόμοια,
 και θυσίαν τὰ προσφέρει' στῶν κομμάτων τὸν βαμῶν
 κάθε κύριος Κοπάσης και κυρίαρχος ἡμιῶν,
 κι' ὅποιος θέλει, Περικλέτο, παίζει πρόσωπον δυνάστου
 δίχως δόλου νὰ φοβῆται πὼς θὰ φάῃ τῆς χρονιάς του.

Κατόπι τοῦ βομβαρδισμοῦ γαλήνη κι' ἡσυχία,
 λὲν πὼς θὰ φύγῃ κι' ὁ Ρεοῦφ κι' ἄλλοι κρεμανταλάδες,
 μὲ στείλειτε μου μερικὰ τοῦ Στόλου μας λαχεῖτα
 νὰ τὰ πούλησω ὅτ' ὄν Καλλὴ και ὁ ἄλλος Τουρκαλάδες.

Ἐξ Ἀθηνῶν. — Σὲ χαιρετῶ, και κάνε μου τὴν χάρη
 ὅτ' ὄν σκόνης τὸ πτολιθερον ἀμέσως νὰ κοπιάσῃς,
 γιὰ νὰ σοῦ δώσω, Φασουλῆ, και μὲ τὰ δὲρ σπηλιζέρι
 καθὼς ἐκεῖνο πούφαγε κι' ὁ κύριος Κοπάσης.